

АНАЛІЗ МЕТОДІВ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

2. Загайкевич М. Богдана Фільц. Творчий портрет. – Київ – Тернопіль: Астон, 2003. – 144 с.

3. Загайкевич М. Симбіоз поезії і музики у творчості Богдани Фільц // Музична україністика: сучасний вимір: Збірник наукових статей на пошану заслуженої діячки мистецтв України, композиторки, кандидата мистецтвознавства Богдани Фільц / Редактор-упорядник – кандидат мистецтвознавства В. Кузик. – Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2010. – вип. 5. – С. 17 – 23.

4. Кузик В. Мудрі уроки доброзичливості // Музична україністика: сучасний вимір: Збірник наукових статей на пошану заслуженої діячки мистецтв України, композиторки, кандидата

мистецтвознавства Богдани Фільц / Редактор-упорядник – кандидат мистецтвознавства В. Кузик. – Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2010. – вип. 5. – С. 268 – 278.

5. Нариси з історії товариства “Просвіта” Самбірщини і околиць. Частина I. / Упор. О. Сумарук. – Дрогобич: Посвіт, 2016. – 392 с.

6. Яросевич Л. Зоряний час творчого життя Богдани Фільц // Музична україністика: сучасний вимір: Збірник наукових статей на пошану заслуженої діячки мистецтв України, композиторки, кандидата мистецтвознавства Богдани Фільц / Редактор-упорядник – кандидат мистецтвознавства В. Кузик. – Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2010. – вип. 5. – С. 11 – 16.

Стаття надійшла до редакції 06.08.2016

УДК 37.018:130.2:37.018.8:37.091.212

Володимир Піддячий, молодший науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, м. Київ

АНАЛІЗ МЕТОДІВ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті визначено та проаналізовано методи культурологічної підготовки майбутніх педагогів, досліджено їхню структуру. Встановлено умови, які впливають на ефективність використання методів культурологічної підготовки майбутніх педагогів.

Ключові слова: метод, культурологічна підготовка, майбутній педагог.

Літ. 5.

Владимир Поддячий, младший научный сотрудник отдела андрагогики Института педагогического образования и образования взрослых НАПН Украины, г. Киев

АНАЛИЗ МЕТОДОВ КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

В статье определены и проанализированы методы культурологической подготовки будущих педагогов, исследовано их структуру. Установлены условия, которые влияют на эффективность использования методов культурологической подготовки будущих педагогов.

Ключевые слова: метод, культурологическая подготовка, будущий педагог.

Volodymyr Piddychiy, Research Assistant of the Andragogy Department Institute of Pedagogical and Adult Education National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv

THE ANALYSIS OF METHODS OF CULTURAL PREPARATION OF FUTURE PEDAGOGUES

The article defines and analyzes the methods of cultural training of future pedagogues, studies their structure. The author deals with the conditions that affect the efficiency of methods for cultural training of future teachers.

Keywords: a method, a cultural training, a future pedagogue.

Постановка проблеми. Нові вимоги до здійснення культурологічної підготовки спонукають пошук найбільш оптимальних методів її здійснення, які б створювали умови для фізичного, естетичного, етичного, вольового, духовного, розумового та професійного розвитку й саморозвитку майбутніх педагогів. Не зважаючи на велику чисельність наукових розвідок (Ш. Амонашвілі, М. Богдановича, І. Волкова, Л. Дашевської, Б. Лихачева, Н. Мойсеюк,

В. Сухомлинського, С. Смирнова, М. Фіцули та ін.) дана тематика потребує подальших досліджень із урахуванням специфіки сфери її застосування.

Мета статті. Проаналізувати методи культурологічної підготовки майбутніх педагогів.

Для реалізації мети визначено такі завдання: 1) сформулювати поняття “методи культурологічної підготовки майбутнього педагога”, дослідити його структуру; 2) встановити умови які впливають

на ефективність використання методів культурологічної підготовки майбутніх педагогів.

Результати теоретичного дослідження. У перекладі з грецької поняття “метод” означає “шлях до чого-небудь”. Його визначають як спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя [4]. В контексті культурологічної підготовки термін “метод” органічно пов’язаний із способом діяльності студента щодо опанування змісту культурологічної підготовки (див. [2]). Отже, методи культурологічної підготовки майбутнього педагога – це способи діяльності викладача і студентів за допомогою яких досягається оволодіння культурологічними знаннями, уміннями і навичками, формується світогляд студентів, розвиваються їхні здібності. Вони реалізуються через спеціальні прийоми розумових та практичних дій, які спрямовані на засвоєння навчального матеріалу. Підбір методів культурологічної підготовки здійснюється відповідно до її мети, змісту та вікових особливостей студентів. Це сприяє розвитку їхніх пізнавальних здібностей, формуванню знань, навичок, умінь, цінностей та ставлень.

У контексті погляду дослідників (Г. Ващенко, С. Гончаренка, О. Рудницької [5, 160 – 169], П. Шляхтуна, Н. Якси та М. Ярмаченка) методи культурологічної підготовки майбутніх педагогів умовно поділяються на чотири групи: 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні (лекція, бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж, консультація), наочні (показ (ілюстрування, демонстрування), самостійне спостереження) та практичні (виступи на семінарських заняттях, вправи, лабораторні, практичні та дослідні роботи); 2) методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності (створення ситуації новизни навчального матеріалу; опори на життєвий досвід студентів; пізнавальних ігор; “мозкового штурму”; створення відчуття успіху в навчанні); 3) методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (усне опитування; письмовий контроль; практична перевірка; тестовий контроль; графічний контроль; програмований контроль; колоквиум); підсумкового контролю (іспит; залік), методи самоконтролю (самоспостереження; самоаналіз; самооцінювання); 4) методи активного навчання (бінарні, інтегровані).

Розглянемо групу словесних методів культурологічної підготовки майбутніх педагогів. З метою усного викладення великого за обсягом навчального матеріалу, що входить до змісту культурологічної підготовки використовується метод лекції. Її ефективність залежить від рівня

педагогічної майстерності викладача [1] та рівня готовності студентів до саморозвитку [3].

Більш дохідливу поясненню та обговоренню навчального матеріалу, яке спрямоване на актуалізацію наявних культурологічних знань студентів та самостійне обмірковування, узагальнення й засвоєння нових сприяє застосування методу бесіди.

Досить поширеним у викладенні змісту культурологічної підготовки є застосування методу розповіді. Він полягає в усному монологічному викладі систематизованого навчального матеріалу, що передбачений програмою та характеризується образністю, емоційністю і послідовністю. Подібно до розповіді, метод пояснення, як переважно монологічна форма викладу навчального матеріалу з культурологічної підготовки, застосовується з метою доведення або обґрунтування певного положення (закону, принципу), розкриття основи та сутності явища тощо.

Для коротких, лаконічних, чітких рекомендацій щодо виконання дій передбачених змістом культурологічної підготовки майбутнього педагога використовується метод інструктажу. Він проводиться у випадку коли студентам потрібно дати для виконання самостійну роботу. Інструктаж забезпечує роз’яснення мети і демонстрацію на прикладі способів здійснення певних дій, послідовності операцій, що складають те або інше уміння, а також характеристику типових ситуацій їх застосування на практиці. З метою надавання порад щодо певних навчальних питань у процесі культурологічної підготовки ефективним є використання методу консультації.

Розглянемо групу наочних методів культурологічної підготовки майбутніх педагогів. З метою формування у студентів конкретного уявлення про наочний образ предмета, що вивчається за допомогою спеціальних прийомів дій і засобів застосовують метод показу. Розрізняють два види показу: ілюстрування і демонстрування. Ілюстрування – це використання ілюстрацій для пояснення, кращого розуміння і засвоєння змісту культурологічної підготовки. Засобами ілюстрування є картини, плакати, схеми, таблиці, моделі, муляжі, карти, малюнки на дошці тощо. Основною їхньою характеристикою є нерухливість. Демонстрування – це показ рухомих об’єктів (реальних або абстрактних), які зображують предмет вивчення. Демонстрація може бути використана для підтвердження теоретичних закономірностей, кращого засвоєння знань або показу практичної

значущості вивченого матеріалу з програми культурологічної підготовки. Засобами демонстрування є діюча модель; навчальний кінофільм чи його фрагменти; навчальна телепередача; технічний пристрій; комп'ютерний показ тощо. Демонстрування є ефективнішим від ілюстрування, оскільки більшою мірою відображає сутність і природу зображуваного явища.

Для цілеспрямованого і планомірного процесу безпосереднього отримання інформації про культурні явища, що вивчаються доцільно застосовувати метод самостійного спостереження. З метою ефективного проведення спостереження рекомендується дотримуватися таких правил: 1) чітко визначати цілі спостереження; 2) скласти програму спостереження в залежності від цілі; 3) детально фіксувати дані спостереження; 4) застосовувати системи категорій і оцінкових шкал. Програма спостереження повинна точно визначати послідовність роботи, виділяти найбільш важливі об'єкти спостереження, способи фіксації результатів (протокольні записи, щоденники спостережень, аудіо- і відеозаписи тощо).

Розглянемо групу практичних методів культурологічної підготовки майбутніх педагогів. До неї входять виступи на семінарському занятті. Вони полягають у публічному виголошенні доповіді з певного питання, що передбачене програмою культурологічної підготовки. Доповідь – це усне повідомлення на визначену тему. Залежно від виконуваних функцій доповіді поділяють на такі різновиди: 1) тематична доповідь (подає розгорнутий виклад певної теми); 2) інформаційна доповідь (пропонує відомості про предмет доповіді); 3) звітна доповідь (узагальнює результати проведеної навчальної, навчально-дослідної або науково-дослідної діяльності). Основними критеріями доповіді є: правильність мовних норм, смислова адекватність, відповідність змісту виступу реальності, комунікативна ефективність.

Для формування та закріплення культурологічних знань, навичок і умінь через цілеспрямоване, планомірне, організоване, багаторазове виконання студентами певних дій (розумових та практичних) застосовується метод вправ.

Ефективним у процесі культурологічної підготовки є застосування методу лабораторних робіт. Він передбачає самостійне вивчення природних явищ за допомогою спеціального обладнання. Використання цього методу сприяє інтеграції культурологічних знань, умінь і навичок студентів в єдиному процесі діяльності навчально-дослідницького характеру. Виконання

лабораторних робіт супроводжується записом одержуваних даних із графічними зображеннями явищ і процесів, що вивчаються у формі звіту про проведений експеримент. Лабораторні роботи повністю співвідносяться з темою, що вивчається.

Самостійне застосування культурологічних знань у ситуаціях, наближених до життєвих з метою напрацювання умінь та навичок здійснюється через використання методу практичних робіт. Зміст і прийоми виконання практичних робіт зумовлюються специфікою навчального предмета.

У процесі культурологічної підготовки майбутніх педагогів доцільно проводити дослідні роботи, використовуючи пошукові завдання та проекти, що передбачають індивідуалізацію виконання, самостійне розширення обсягу культурологічних знань через практичні дії. Цей метод використовують з метою підготовки студентів до виконання навчальних завдань на найвищому рівні пізнавальної активності та самостійності. Виконання дослідних робіт сприяє поєднанню теорії з практикою, розвитку у студентів активності, ініціативності, допитливості, творчої уяви, умінь зосереджуватися, спонукає до самостійної пошукової діяльності. Виокремлюють такі види дослідних робіт: науково-дослідницькі, навчально-дослідницькі. Науково-дослідницькі роботи передбачають проведення студентами наукових досліджень. Вони потребують наявності сформованих вмій формулювати тему дослідження, обґрунтовувати її актуальність, визначати об'єкт, предмет, мету та завдання, гіпотезу, методологічні й теоретичні засади дослідження, застосовувати методи наукового дослідження та опрацьовувати його результати, писати наукові статті та тези, брати участь у наукових конференціях тощо. Навчально-дослідницькі передбачають проведення студентами навчальних досліджень. Вони потребують наявності сформованих вмій скласти план прочитаного, написання конспекту, рецензії, анотації, реферату тощо.

Розглянемо групу методів стимулювання навчально-пізнавальної діяльності. Зосередимо увагу на методі створення ситуації новизни навчального матеріалу. Він передбачає, що у процесі викладання змісту культурологічної підготовки педагог прагне на кожному занятті окреслити нові знання, якими збагатяться студенти, створює таку морально-психологічну атмосферу, в якій вони отримують моральне задоволення від того, що інтелектуально зросли. Коли студент відчуватиме, що збагачує свій багаж знань, свій словниковий запас, свою особистість,

він цінуватиме кожну годину перебування в навчальному закладі, намагатиметься якісніше працювати над собою.

Ефективним для стимулювання навчально-пізнавальної діяльності є застосування методу опори на життєвий досвід студентів. Він ґрунтується на тому, що у повсякденному житті студенти щодня спостерігають найрізноманітніші факти, явища, процеси, події, які можуть базуватися на певних закономірностях, з якими вони знайомляться під час вивчення змісту культурологічної підготовки. Відкриття на занятті наукових основ протікання процесів, які студенти спостерігали в житті чи самі брали в них участь, викликає інтерес до теоретичних знань, формує бажання пізнати суть спостережуваних фактів та явищ.

Створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу є важливим методом, що підвищує рівень навчально-пізнавальної діяльності студентів. Він передбачає використання у процесі викладу змісту культурологічної підготовки цікавих пригод, гумористичних уривків тощо, якими легко привернути увагу суб'єктів учіння. Особливе враження справляють на студентів цікаві випадковості, несподіванки з життя й дослідницької діяльності вчених.

Ефективним у процесі культурологічної підготовки є використання методу пізнавальних ігор. Він передбачає спеціально створену захоплюючу розважальну діяльність, яка має сильний вплив на засвоєння студентами культурологічних знань, сприяє набуттю спеціальних умінь і навичок. Гра у навчальному процесі забезпечує позитивну емоційну обстановку для засвоєння та відтворення навчального матеріалу, заохочує до навчальної роботи, знімає втому, перевантаження. За допомогою гри моделюють життєві ситуації, що викликають інтерес до навчальних предметів. Завдання гри мають репродуктивний і продуктивний характер, але подаються в гумористичній формі.

Здійснюючи культурологічну підготовку студентів педагогу доцільно використовувати метод створення відчуття успіху в навчанні. Він передбачає: допомогу викладача відстаючому студенту доти, поки він наздожене одногрупників та отримає першу хорошу оцінку; розвиток у суб'єкта учіння інтересу до знань, прагнення закріпити успіх. Це, як правило, підніме його настрій, пробудить усвідомлення власних можливостей і на цій основі прагнення закріпити успіх. Забезпечення успіху в навчанні

ефективніше, коли у студентів зміцнюється віра у власні сили, пробуджується почуття власної гідності.

Розв'язання проблемних задач у процесі культурологічної підготовки доцільно реалізовувати через використання методу "мозкового штурму". За його допомогою здійснюється пошук та висловлювання без критики можливих (реальних та не реальних) шляхів їх вирішення. "Мозковий штурм" передбачає проходження таких етапів: 1) чітке формулювання проблеми; 2) визначення учасників; 3) розподіл ролей (генератори ідей, стенографи, ведучий тощо); 4) генерація та фіксація ідей, не зважаючи на їх реалістичність; 5) оцінка та відбір найкращих ідей, визначення кінцевого результату роботи.

Ефективним методом підвищення рівня навчально-пізнавальної діяльності студентів є навчальна дискусія. Вона полягає у публічному обговоренні спірного питання, яке виникає у процесі культурологічної підготовки. Метод навчальної дискусії ґрунтується на обміні думками між студентами та викладачем. Він розвиває самостійність мислення, уміння практичного аналізу і ретельної аргументації висунутих положень, поваги до думки інших. Навчальна дискусія використовується під час спільного розв'язання проблеми групою студентів, її мета – обговорення наукових положень, даних, що потребують безпосередньої підготовки студентів за джерелами ширшими, ніж матеріал підручника. Як метод формування інтересу до знань, вона покликана не лише дати можливість студентам закріпити існуючі та отримати нові знання, а й створити емоційно насичену атмосферу, яка б сприяла активізації розумових процесів та отриманню від цього позитивних емоцій. Дискусія має відбуватися на засадах доброзичливості, поваги до думки товариша, що дає змогу кожному висловлюватися, не боячись осуду, скептицизму тощо. Вона сприяє опануванню прийомами аргументації та наукового доведення.

Розглянемо групу методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Зосередимо увагу на методі усного контролю. Він застосовується для перевірки володіння студентами навчальними знаннями в усній словесній формі. Під час його використання студенти вчать логічно мислити, аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, набувають досвіду обстоювати свою точку зору.

На відміну від усного, письмовий контроль передбачає письмову перевірку культурологічних

знань. Залежно від навчальної теми письмовий контроль здійснюють у формі контрольної роботи, твору, переказу, диктанту та ін. Він дає можливість визначити правильність, точність, усвідомленість знань та умінь їх застосовувати на практиці.

Ефективним для визначення рівня культурологічної компетентності є метод тестового контролю. Він передбачає відповідь студента на тестові завдання, що заплановані програмою культурологічної підготовки. Це дає змогу за короткий час перевірити знання навчального матеріалу всієї групи. Тестова перевірка дає змогу ефективно використати час, висуває до всіх студентів однакові вимоги та усуває суб'єктивізм. Однак така перевірка може виявити лише знання фактів.

У процесі культурологічної підготовки доцільно використовувати метод графічного контролю. Він застосовується для перевірки культурологічних знань майбутнього педагога у вигляді складеної ним узагальненої наочної моделі, яка відображає певні відношення, взаємозв'язки у об'єкті, що вивчається. Це можуть бути графічні зображення, умови задачі, схеми, моделі тощо.

Заслужовує уваги метод програмованого контролю. Він полягає у висуванні до всіх студентів стандартних вимог. Це забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань, які спрямовані на визначення рівня культурологічної компетентності. При цьому, аналіз відповіді, виведення і фіксація оцінки можуть здійснюватися за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів.

Для визначення рівня володіння культурологічними вміннями та навичками застосовують метод практичної перевірки. Її здійснюють під час лабораторних і практичних занять з визначених тем. Стежачи за тим, як студент виконує певні дії, викладач з'ясує, якою мірою він усвідомив теоретичні основи цих дій.

З метою підвищення якості культурологічної підготовки майбутньому педагогу доцільно застосовувати метод самоконтролю. Він полягає в усвідомленому регулюванні студентом своєї діяльності щодо опанування змісту культурологічної підготовки для забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим цілям, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам та їх виправлення. Показником готовності здійснювати самоконтроль є усвідомлення правильності плану власної діяльності та способів його реалізації.

Ефективним методом контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності є самооцінка. Його застосування передбачає критичне ставлення студента до своїх здібностей, можливостей та об'єктивне оцінювання досягнутих успіхів в результаті культурологічної підготовки.

З метою з'ясування і підвищення рівня культурологічних знань майбутніх педагогів використовують метод колоквиуму. Він передбачає розгорнуту бесіду викладача із студентами. Звертаючись до суб'єктів учіння із запитаннями і вислуховуючи їхні відповіді, педагог отримує уявлення про наявність у них знань, прогалини у знаннях, незрозумілі питання тощо. Водночас він корегує відповіді студентів, уточнює і доповнює їх. Завдяки цьому відбувається розширення і поглиблення знань усіх присутніх на занятті студентів.

Оцінювання рівня засвоєння студентом навчального матеріалу з програми культурологічної підготовки на підставі результатів виконання ним навчальних завдань здійснюється за допомогою використання методів заліку та іспиту.

Розглянемо групу методів активного навчання. Зосередимо увагу на бінарних методах. Вони є результатом поєднання двох методів в єдине ціле (наприклад: використання наочного методу навчання з іншими методами дало можливість утворити наочно-ілюстративний метод, наочно-проблемний, наочно-практичний, наочно-дослідний та ін.). На відміну від бінарних, інтегровані (універсальні) – це поєднання трьох – п'яти методів у єдине ціле під час організації навчання. Ці методи доцільно використовувати впродовж викладання інтегрованих навчальних тем.

Висновки. В результаті проведеного дослідження виявлено закономірність, що підбір та використання методів культурологічної підготовки залежить від: 1) теми навчального заняття, його мети (навчальної, виховної, розвиваючої тощо); 2) змісту і структури навчального матеріалу; 3) часу, відведеного на його засвоєння; 4) наявності або відсутності технічного супроводу; 5) вікових особливостей та індивідуальних можливостей суб'єктів учіння; 6) особливостей місця та часу проведення навчального заняття; 7) рівня загальної підготовленості аудиторії; 8) рівня підготовленості педагога.

Для забезпечення ефективності культурологічної підготовки студентів педагогу впродовж проведення навчального заняття доцільно використовувати комбінації різних методів.

Успішність його роботи залежатиме від майстерності застосування обраних методів.

До перспективних напрямів подальших досліджень можна віднести дослідження педагогічних умов для ефективнішого використання методів культурологічної підготовки майбутніх педагогів.

1. Педагогічна майстерність: підручник / [Л.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.]; за ред. Л.А. Зязюна. – Київ: СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.

2. Піддячий В.М. Обґрунтування змісту культурологічної підготовки майбутнього педагога // *Неперервна професійна освіта: теорія*

і практика // *Науково-методичний журнал*. – 2015. – Випуск 1 – 2 (42 – 43). Серія: Педагогічні науки. – С. 52 – 58.

3. Піддячий Володимир Миколайович. *Естетичні засади професійного саморозвитку майбутнього педагога: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04* / Піддячий Володимир Миколайович ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2016. – 22 с.: іл. – Бібліогр.: С. 19 – 20.

4. Словник української мови: в 11 т. Т. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://sum.in.ua/s/metod>.

5. Рудницька О.П. *Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник*. – Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2005. – 360 с.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2016

УДК 37.062.4

Наталія Ярошук, викладач кафедри психолого-педагогічних дисциплін
Луцького педагогічного коледжу

ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ У СТРУКТУРІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

У статті розглянуто особливості педагогічного спілкування у структурі педагогічної діяльності. Визначено, що професійне педагогічне спілкування є комунікативною взаємодією педагога з учнями, батьками, колегами, спрямованою на оптимізацію діяльності. Автор розглядає поняття спілкування, сторони (інтерактивну, перцептивну й комунікативну), етапи педагогічного спілкування та головні ознаки педагогічного спілкування на суб'єкт-суб'єктному рівні.

Ключові слова: діяльність, педагог, спілкування, педагогічне спілкування.

Літ. 11.

Наталія Ярошук, преподаватель кафедры психолого-педагогических дисциплин
Луцкого педагогического колледжа

ПРОФЕСИОНАЛЬНОЕ ОБЩЕНИЕ В СТРУКТУРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГА

В статье рассмотрены особенности педагогического общения в структуре педагогической деятельности. Определено, что профессиональное педагогическое общение является коммуникативным взаимодействием педагога с учащимися, родителями, коллегами, направленным на оптимизацию деятельности. Автор рассматривает понятие общения, стороны (интерактивную, перцептивную и коммуникативную), этапы педагогического общения и главные признаки педагогического общения на субъект-субъектном уровне.

Ключевые слова: деятельность, педагог, общение, педагогическое общение.

Nataliya Yaroshchuk, Lecturer of the Psychological and Pedagogical Disciplines Department
Lutsk Pedagogical College

THE PROFESSIONAL COMMUNICATION IN THE STRUCTURE OF TEACHER'S ACTIVITIES

The article describes the features of teacher communication in the structure of educational activities. The author determines that the professional pedagogical communication is a communicative interaction between the teacher and the students, parents, colleagues aimed at the optimizing of activities. The author examines the concept of dialogue, sides (interactive, communicative and perceptual), and stages of pedagogical communication and the main features of pedagogical dialogue at the same level.

Keywords: activities, a teacher, communication, pedagogical communication.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Однією з найбільш гострих і важливих проблем сучасності є проблема спілкування. Соціально-економічні перетворення в нашій країні призвели

до зміни уявлень про цінність людини в суспільстві. Саме тому пріоритетним напрямом освіти нині є формування духовно-етичного потенціалу суспільства, що визначає й підвищений інтерес до культури спілкування [10, 9].

Професія педагога належить до соціономічних